

Tranøy kommune
Vangsvikveien 298
9304 Vangsvik

16. mai 2018

Dette brevet sendes på vegne av: Harstad Turlag, Troms Turlag, NJFF-Troms (inkludert Tranøybotn og omegn JFF), Naturvernforbundet Troms, 4H Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Fylkeskystlag, Framtiden i Våre Hender Nord, Midt-Troms Naturlag, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening

Høringsuttalelse til kommuneplanens arealdel for Tranøy kommune 2018 - 2020

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Tranøy kommune har kommuneplanens arealdel 2018 – 2020 ute på høring og offentlig ettersyn. Natur- og friluftslivorganisasjonene benytter anledningen til å komme med noen innspill i saken. Det er i hovedsak to oppdrettslokaliteter som oppfattes som særlig kontroversielle, samt fritidsutbygging i strandsonen.

FNF Troms har i en rekke anledninger tidligere kommet med innspill hvor vi blant annet har påpekt konfliktnivået knyttet til de foreslåtte oppdrettslokalitetene Lemmingvær og Stongodden. Vi viser til innspillene til arealplanen i 2015 [her](#), til kystsoneplanen for Midt- og Sør-Troms [her](#), samt til planprogrammet for arealplanen som nå er på høring [her](#). Flere av momentene fra disse uttalelsene er fremdeles gjeldende.

Tranøy har storslåtte landskap og naturområder som må ivaretas gjennom arealdelen. FNF Troms biter seg merke i følgende positive satsing: «I samfunnsdelen vises til at naturen og landskapet er vår største og viktigste ressurs for næringsutvikling generelt og opplevelsesnæringer/turisme spesielt. Forutsetningen for en bærekraftig utvikling er at ressursen foredles til å bli en attraksjon som er tilgjengelig og som trekker besøkende/turister til naturopplevelsene.» Vi oppfordrer til at dette vektet tungt og får reell betydning når arealplanen skal vedtas.

Prosess

FNF Troms finner det uheldig at Tranøy kommune behandler sin arealplan i sjø i forkant av revisjonen av kystsoneplanen for Midt- og Sør-Troms. Vi mener at både prosess og kunnskapsgrunnlag ville blitt bedre dersom sjøarealene ble sett i sammenheng med nabokommunene og resten av planområdet. Tranøys planvedtak kan sette premisser for nabokommunene og en vil kunne miste overblikket på hvilke konsekvenser tiltakene gir i større skala. FNF Troms etterlyser grundigere beskrivelser og kunnskapsgrunnlag i konsekvensutredningene, slik vi foreslo i planprogrammet. Vi merker oss også at blant de viktigste problemstillinger / fokusområder som nevnes for arealplanen, er ikke natur-, landskap- og friluftsverdier inkludert.

Forum for
natur og friluftsliv
Troms

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
troms@fnf-nett.no / 4141 7339
www.fnf-nett.no/troms
Ogr.nr.: 996 197 786

Boligbebyggelse

Det er ikke lagt opp til nevneverdig ny boligbebyggelse i arealplanen, og kommunen har en tilfredsstillende boligreserve. FNF Troms synes likevel det er positivt at det trekkes fram viktige strategier som «*fortetting av boliger omkring eksisterende infrastruktur*», samt «*gode bomiljøer med tilhørende anlegg for friluftsliv, lek, aktivitet og trygge skoleveier*». Ivaretagelse av nærfriluftsområder, grønne lommer og strandsone tilgjengelig hvor folk bor, er noe av det viktigste i en arealplan. Trygg vei til skole og barnehage er avgjørende, og det må tilrettelegges slik at det enkelt for beboerne å gjøre aktive valg i hverdagen.

Fritidsbebyggelse og strandsone

FNF Troms stiller spørsmål ved behovet for å ha hele 550 hyttetomter i planreserve. Fra den gjeldende arealplanen er ett avsatt areal tatt ut, mens syv nye områder er foreslått inn. Dette gir en økning med 38 tomter fra 513. Det er spesielt fritidsbebyggelsen i en stadig mer presset strandsone som er mest konfliktfull. Tranøy har en lang og variert strandsone som karakteriserer kommunen. Veien ligger nært strandsonen langs store deler av kysten, samt at flere strender har hytter og hus nært seg som gjør det utfordrende å for eksempel telte i tilknytning til disse. Dette bidrar til at det er ekstra viktig å bevare restverdien og unngå tilleggsbelastning. Dette gjelder vel så mye for naturmangfoldet som for rekreasjonsverdien.

FNF Troms er enige med administrasjonen om at det særlig er forslaget Frovågneset (BRF-7) som er særlig kontroversielt og som bør tas ut av planen. Dette gjelder både verdien området har for friluftsliv, allmenn ferdsel, knappheten på tilsvarende strandsoneområder i nærheten og verdiene for naturmangfold. Det er det eneste området mellom Stonglandseidet og Skrolsvik som ikke er nedbygd mellom sjøen og riksveien. Med over 500 tilgjengelige tomter er kommunen godt dekket og har ikke behov for denne utbyggingen. Vi oppfordrer kommunen til å sette rekkefølgekrav for å bidra til at de minst konflikthulle fritidsbebyggelsene kan realiseres først.

FNF Troms er også kritiske til bygging av boliger, fritidsbebyggelse og næringsbygg på Mellavikneset i Skrollsvik (BFT-13). Dette vil forringe og bygge ned strandsonene i et populært og naturskjønt område med karakteristisk landskap. Flere av strendene har bebyggelse i nær tilknytning og det tilgjengeligheten av strandsone uten privatisering begynner å bli knapp. Neset ligger også like ved et svært viktig friluftsområde (A-verdi), og det er naturlig at området sees i nær sammenheng med dette. Området har høy verdi for naturmangfold og det vurderes svært negativt å bygge ned arealene ytterligere. I den samlede vurderingen er lite synliggjort om hvordan tiltaket vil påvirke de sårbare artene. Hva gjelder BRF-10 på Refsneshalvøya, er FNF Troms enige i at tiltaket ikke bør anbefales grunnet natur-, strandsone- og friluftslivsverdier.

Områder for akvakultur

Som nevnt i innledningen og tidligere uttalelser, er natur- og friluftslivsorganisasjonene svært kritiske til de foreslåtte oppdrettslokalitetene Lemmingvær (VA5) og Stongodden (VA4). Vi er kjent med at områdene, slik de forelå i forrige plan, ikke tok tilstrekkelig hensyn til nasjonale interesser knyttet til forsvarets øvingsområder og regionalt viktige området for fiske. De ble derfor tatt ut av planen. I tillegg var det konflikter knyttet til landskap, verneområder, naturmangfold og friluftsliv. Uten å ta stilling til forsvarets områder, finner FNF Troms det vanskelig å se at den lille justeringen i foreslåtte lokaliteter bøter nevneverdig på utfordringene knyttet til disse to anleggene. Vi registrerer også den store folkelige motstanden. For ordens skyld ønsker FNF å presisere at det i kystsoneplanen for Midt- og Sør-Troms var mange anlegg som organisasjonene ikke var kritiske til, men at disse Lemmingvær og Stongodden (samt Hofsføy) var blant de som skilte seg ut.

FNF Troms er kjent med at anleggene Vassvik og Lekangund er foreslått tatt ut av planen, og at planforslaget totalt innebærer en nedgang i arealet avsatt til akvakulturformål. Det er positivt at områdene inne i Solbergfjorden tas ut. Planen legger vekt på at de to akvakulturarealene ligger i mer åpne farvann. Dette kan i utgangspunktet være positivt hva gjelder strømforhold og avstand til anadrome vassdrag m.m. FNF Troms stiller likevel spørsmål ved de klare usikkerhetsmomentene og graden av synsing som fremkommer av planforslaget og konsekvensutredningene. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom

«*akvakulturrealer i mer åpne farvann med sannsynligvis mer bærekraftig produksjons potensiale enn de arealer som er tatt ut som ligger inne i Solbergfjorden*» og «*resipientene er sannsynligvis bedre og konflikten i forhold til anadrom laksefisk (genetisk «påvirkning» og lakselus) er sannsynligvis mindre.*»

Overnevnte usikkerhet vitner om at utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, særlig hva gjelder konsekvenser av etableringen av de to anleggene. Det er fremdeles lite kunnskap hva gjelder spredning av avfallsstoffene fra anlegg med gode strømforhold, særlig i tilknytning til hardbunn. Avstanden til anadrome vassdrag er kun satt opp i antall km med en antakelse om at 30 km og 20 km avstand ikke vil være av nevneverdig betydning for allerede pressede fiskebestander. Konsekvensene for fritidsfisket i nærheten er i liten grad diskutert. Generelt synes det å være lite fokus og diskusjon knyttet til miljøutfordringene knyttet til oppdrettsnæringen. Vi er kjent med et politisk ønske om vekst, men minner om at dette er under forutsetning av at miljøutfordringene løses. At Tranøy inngår i grønt område i den omdiskuterte «trafikklysordningen» gir ingen trumfkort til vekst uten tilstrekkelig hensyn til lokale og regionale utfordringer. Vi etterlyser større fokus på genetisk påvirkning og lakselus, så vel som påvirkning på naturmangfold og fiske.

VA5 Lemmingvær og VA4 Stongodden

Stonglandet (Stangnes – Hofsføy) er et svært viktig friluftsområde og vestsiden er i dag forholdsvis urørt og lett tilgjengelig. Det er et rikt grunnlag for friluftsliv både på land og til sjøs med småbåt / padling m.m. Det går et variert stinett og en har god kontakt mellom fjord og fjell. Det er avgjørende å være klar over at friluftskartleggingen primært er gjort på land og at sjøområdene også er svært viktige. Anleggene Lemmingvær og Stongodden sees på som særlig konfliktfulle i forhold til friluftsliv og landskap. Det er også yndede fiskeplasser for fritidsfiske på sjø, og en etablering vil kunne føre til forringet fiskekvalitet.

For Lemmingvær diskuteres friluftsliv hovedsakelig i form av at «Stangnes-Hofsføy» ligger 5 km unna. FNF Troms etterlyser en langt mer nyansert vurdering av konsekvensene for friluftsliv. Vi etterlyser også konsekvenser for reiseliv, særlig for turistfiske, men også verdien av urørt kystlandskap mellom verneområdene, attraktive strender og fjell. Verneformålet for Lemmingvær er å «*bevare et område med ei særpreget øy med omkringliggende holmer, skjær og gruntvannsområder med et vakkert natur- og kulturlandskap, og dets dyreliv. Området har særlig betydning for fugl.*» Organisasjonene mener at etablering av oppdrettsanlegg i umiddelbar nærhet ikke synes forenelig med formålet om å ivareta natur- og kulturlandskapet. Den foreslåtte justerte lokaliteten ligger fremdeles i konflikt med viktige fiskefelt, blant annet et svært viktig område for kveitefiske, noe som bør veie tungt.

Den foreslåtte lokaliteten Stongodden ligger kun 2 km fra Stongodden naturreservat og 4 km fra Lekangsøya naturreservat. Det er også relativt kort avstand til de anadrome vassdragene Tenna, Vardneselva, Ånderelva og Brøstadelva. Området har store landskaps- og friluftsverdier, samt har overlapp med viktig fiskeområde, særlig for sei og uer. I konsekvensutredningen står det blant annet: «*Viktig fiskeområde for lokalbefolkningen. Mindre konfliktfull lokalisering i forhold til fiskeriinteressene sammenlignet med tidligere forslag*». Sistnevnte bør ikke tillegges særlig vekt. Forrige forslag var svært konfliktfullt og det er dette forslaget også, selv om en eventuelt synes at det er litt mer spiselig enn forrige forslag. For natur, friluftsliv og fiskeinteresser er justeringen av foreslått anlegg så marginal at det store konfliktnivået opprettholdes.

Fra lokalbefolkningen meldes det om tema som ikke kommer fram i planforslaget eller konsekvensutredningen. Noe av dette er manglende kartlegging av korallrev rundt Lemmingvær, blant annet bekymring for at fortøyningene til foreslåtte anlegg vil kunne komme i konflikt med denne naturtypen i tillegg til annen negativ påvirkning. Korallregistrering og registrering av bunnfauna, samt fiskearter rundt Stongneshalvøya, anses som nødvendig for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget. For lokaliteten på Stongodden meldes det om at det på gruntvannsområdene like innenfor, rundt Silsandoholman, kan være gyte- og oppvekstområde for tobis. Det er nødvendig med ytterligere kunnskap om disse feltene, samt at føre-var-prinsippet benyttes. Lokallaget på Senja, og andre lokale interesser, vil komme med nærmere informasjon.

I konsekvensutredningen mangler det vurderinger rundt oppdrettslokalitetenes påvirkning på reiseliv. Det er også svært mangelfullt hva som ligger til grunn for de ulike vurderingene, som «*små negative konsekvenser i forhold til friluftsliv og turistfiske*» eller «*men tiltakets samlede belastning på økosystemet vurderes likevel å være akseptabel*». FNF Troms mener det er tynne vurderinger etter naturmangfoldloven og at det i all hovedsak kun henvises til § 8 og § 9, eventuelt med en setning eller to som kunnskapsgrunnlag. Organisasjonene forventer mer av saksbehandlingen og vurderingen av tiltak som vil kunne ha så store negative effekter som de to foreslåtte anleggene.

Tilstand og utfordringer

Som vi tidligere har nevnt påpeker en rapport fra Veterinærinstituttet at Troms opplevde et høyere smittepress av lakselus i 2016 enn i 2015. Rapporten påpeker også utfordringene i fiskehelsen, samt forteller at 20 % av oppdrettsfisken dør eller forsvinner i sjøvannsfasen. I hovedfunnene fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning fra 2016 heter det at rømt oppdrettslaks og lakselus ble vurdert til å ha påvirket flest laksebestander negativt, og var viktige årsaker til at bare 22 % av 104 vurderte bestander i Norge hadde god nok kvalitet til å nå kvalitetsnormen for villaks. To av tre laksebestander er genetisk påvirket av rømt oppdrettslaks. Troms er blant de tre fylkene med dårligst tilstand. Disse rapportene omfatter lakselver, men andre anadrome vassdrag har også betydelige utfordringer. Det er liten kunnskap om sjørørret- og sjørøyebestandene i de mindre elvene i Troms, men NJFF-Troms har et pågående prosjekt hvor de ønsker å kartlegge dette. Vi ber Tranøy kommune vektlegge denne kunnskapen i videre saksgang.

Tranøybotn og omegn JFF bekrefter at en økning av produksjon og lokaliteter etter dagens metoder vil kunne gi utfordringer både for natur og friluftsliv i kommunen. Tidligere har fylkesmannen rapportert om rømt oppdrettslaks i Ånderelva. Lokallaget har også observert lakselus på sjørørret fisket i Tennvannvassdraget og Vannesvassdraget, og har erfart at lusepåslaget har økt.

Friluftsliv

Det er positivt at hensynssonene for friluftsliv er med: H530-01 Skatvik–Refsnes- Tranøy, H530-02 Senjehesten og H530-03 Hofsøy-Stangnes. Vi oppfordrer likevel Tranøy til å gjøre noen av de aller viktigste friluftsområdene om til kategorien friluftslivformål, noe som gir enda sterkere bindinger i plan. Videre bør en inkludere strandsonen langs alle kartlagte friluftsområder med A-verdi (svært viktig), samt vurdere alle med B-verdi (viktig). Da ikke friluftskartleggigen er gjort i sjø, ber vi kommunen være ekstra føre var hva gjelder friluftsverdier i kystsonen og jobbe aktivt for å innhente et best mulig kunnskapsgrunnlag.

Marint vern

FNF Troms er kjent med at transekt Andfjord er med i andre runde av marint vern i Troms, og at det er forventet oppstartmelding knyttet til prosessen. I planprogrammet til Kystsoneplan for Midt- og Sør-Troms poengteres det at «*det er ikke mulig å planlegge ny aktivitet i området før verneplanen er vedtatt*». Naturvernforbundet i Troms vil se på mulighetene for å kunne utvide det foreslåtte marine verneområdene litt i sør, sørøstlig retning til å innlemme de verdifulle sjøområdene rundt Lemmingvær landskapsvernområde og Stongodden naturreservat. Med de store natur- og landskapsverdiene tilknyttet dette områder mener Naturvernforbundet det er naturlig å se dette i sammenheng. De vil komme tilbake med nærmere informasjon om dette, og oppfordrer til at det hensyntas i det pågående arbeidet med arealplanen.

Samlet belastning

FNF Troms etterlyser en grundigere vurdering av samlet belastning i tråd med naturmangfoldloven. I planforslaget er det skrevet følgende om tematikken: «*Totalt vurderes at planforslaget har liten eller ubetydelig negativ konsekvens for naturmangfold med unntak av Frovåneset BFR-7 hvor naturmangfold er berørt ved at flere sterkt trua, nær trua og sårbare arter er i området.*» FNF Troms stiller seg kritiske til hvorfor de to foreslåtte akvakulturanleggene ikke er inkludert her, ei heller vurdert tilstrekkelig opp mot de mange andre oppdrettslokalitetene i Tranøy og nabokommunene. Her er det avgjørende med en grundigere vurdering før eventuelt nye anlegg for oppdrett kan gis. I vurderingene knyttet til «*Nærmiljø, grøntstruktur og friluftsliv*» skrives det at «*planforslaget berører i liten grad særlig attraktive områder.*»

Dette kjenner ikke natur- og friluftsjorganisasjonene seg igjen i, da områdene rundt Lemmingvær og Stongodden begge er svært viktige for friluftsliv og fritidsfiske.

Via ferrata

FNF Troms har ikke hatt kapasitet til å undersøke våre tilsluttede natur- og friluftsjorganisasjoners stilling til Via ferrata i denne uttalelsen. På nasjonalt nivå vet vi at det er delte meninger og at Norsk Klatreforbund har uttalt seg kritisk til inngrepene som gjøres når permanente «jernveier» etableres i norsk natur. Det er avgjørende at Via ferrata alltid vurderes opp mot kommunens arealplan, plan- og bygningsloven, øvrig regelverk innen miljørett, samt har grunneierens tillatelse. Vi håper berørte parter følges aktivt opp av kommunen videre.

Andre viktige momenter som er belyst i tidligere uttalelser er nasjonalparken, inngrepfri natur, universell utforming, utfartsområder og utfartsparkering, gang- og sykkelvei, samt friluftsliv og folkehelse. Det nystartede lokallaget til Naturvernforbundet på Senja vil komme med ytterligere lokalkunnskap innen den utvidede høringsfristen 28. mai.

FNF Troms ønsker Tranøy kommune lykke til i videre saksgang og har tillit til at natur- og friluftsjinteressene blir ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator
FNF Troms

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune